

به مناسبت روز جهانی زنبورها، ۲۰ می ۲۰۲۰

<https://www.un.org/en/observances/bee-day>

ترجمه:

دکتر اسماعیل کرمی دهکردی، دانشیار گروه ترویج، ارتباطات و توسعه روستایی، دانشگاه زنجان
دکتر هوشنگ افروزان، پژوهشگر و متخصص زنبورداری، دفتر ترویج دانش و فناوری کشاورزی وزارت جهاد
کشاورزی

زندگی همه ما به زنبورها وابسته است

زنبورها و سایر گرده افشانها، مانند پروانهها، خفاشها و پرنده زربین بال، به دلیل فعالیتهای مختلف بشر (شکار، تخریب منابع طبیعی، آلوده کردن آبها، سمپاشی و غیره) به طور فزاینده ای در معرض تهدید قرار دارند.

در هر حال گرده افشانی یک فرایند اساسی برای بقای ما در اکوسیستم می باشد. تقریباً حدود ۹۰ درصد از گونه های مختلف گیاهی گلدار موجود در طبیعت (جنگلها و مراتع)، حدود ۷۵ درصد از محصولات زراعی غذایی و ۳۵ درصد از اراضی کشاورزی جهان به طور کامل یا تا حدی، به این گرده افشانهای جانوری وابسته هستند. گرده افشانها نه تنها به طور مستقیم در امنیت غذایی نقش دارند، بلکه در حفاظت از تنوع زیستی مهم و تاثیر گذار هستند.

سازمان ملل برای افزایش آگاهی در خصوص اهمیت گرده افشان‌ها، عواملی که آنها را تهدید می‌کند و نقش آنها در توسعه پایدار، روز ۲۰ می را به عنوان روز جهانی زنبورعسل نام گذاری کرده است.

هدف اساسی از این رویداد، تقویت راهکارهایی برای حفظ زنبورها و سایر گرده افشان‌ها است که می‌تواند به طور معنی داری موجب کمک حل معضل عرضه غذای دنیا و رفع گرسنگی در کشورهای در حال توسعه می‌شود. همه ما به گرده افشان‌ها وابسته هستیم؛ بنابراین، نظارت بر کاهش گرده افشانها و ممانعت از بین رفتن تنوع زیستی بسیار مهم است.

اکنون زمان عمل است

زنبورها در معرض تهدید قرار دارند. به دلیل اثرات انسانی، نرخ انقراض گونه‌های فعلی ۱۰۰ الی ۱۰۰۰ برابر بیش از حالت معمول است. نزدیک به ۳۵ درصد گرده افشان‌های بی مهره، بویژه زنبورها و پروانه‌ها، و حدود ۱۷ درصد از گرده افشان‌های مهره‌دار، مانند خفاش‌ها، در سطح جهان در خطر انقراض قرار دارند.

اگر این روند ادامه یابد، محصولات مغذی، مانند میوه‌ها، آجیل‌ها و بسیاری از سبزیجات روز به روز بیشتر جای خود را به محصولات اساسی مانند برنج، ذرت و سیب زمینی می‌دهند که در نهایت منجر به رژیم غذایی نامتعادل خواهند شد.

شیوه‌های کشاورزی فشرده، تغییر کاربری اراضی، تک کشتی، سموم دفع آفات و دماهای بالای مربوط به تغییر اقلیم، همه برای جمعیت زنبورها و در حد گسترده‌تر، کیفیت مواد غذایی که تولید می‌کنیم، مشکلاتی را ایجاد می‌کنند.

با شناخت ابعاد بحران گرده افشانی و پیوندهای آن با تنوع زیستی و معیشت انسان، کنوانسیون تنوع زیستی^۱ حفاظت و بهره‌برداری پایدار از گرده افشان‌ها را در اولویت قرار داده است. در سال ۲۰۰۰، طرح بین‌المللی گرده افشان‌ها^۲ (IPI) در پنجمین کنفرانس اعضاء (COP V) به عنوان یک ابتکار عمل متقابل برای ترغیب بهره‌برداری پایدار از گرده افشان‌ها در کشاورزی و اکوسیستم‌های مرتبط تاسیس شد. اهداف اصلی آن نظارت بر کاهش گرده افشان‌ها، رفع کمبود اطلاعات رده بندی گرده افشان‌ها، ارزیابی ارزش اقتصادی گرده افشانی و تأثیر اقتصادی کاهش خدمات گرده افشانی، و حفظ تنوع گرده افشان‌ها است.

^۱ Convention on Biological Diversity

^۲ International Pollinator Initiative (IPI)

همراه با هماهنگی طرح بین‌المللی گرده افشان‌ها (IPI)، فائو نیز در مورد موضوعاتی اعم از اصلاح نژاد ملکه، تلقیح مصنوعی و راه‌های پایدار برای تولید عسل و بازاریابی صادرات به کشورها کمک فنی ارائه می‌کند. دیگر ابتکارات ملی و بین‌المللی حفظ گرده افشان‌ها را کشف کنید.

چکار دیگری می‌توانیم انجام دهیم؟

به عنوان یک فرد:

- کاشت مجموعه‌ای متنوع از گیاهان بومی، که در زمان‌های مختلف سال گل می‌دهند؛
- خرید عسل از کشاورزان محلی؛
- خرید محصولات تولید شده از فعالیت‌های کشاورزی پایدار؛
- اجتناب از استفاده از آفت‌کش‌ها، قارچ‌کش‌ها یا علف‌کش‌ها در باغچه‌هایمان؛
- حفظ کلنی‌های زنبورهای وحشی در صورت امکان؛
- یک کندو را حمایت مالی کنیم؛
- تامین آب لازم برای زنبورها از طریق قرار دادن یک کاسه آب بیرون از منزل؛
- کمک به پایداری اکوسیستم‌های جنگلی؛
- آگاهی بخشی از طریق به اشتراک‌گذاری این اطلاعات در جوامع و شبکه‌هایمان؛ کاهش زنبورها همه ما را تحت تاثیر قرار می‌دهد.

انتظار از زنبوردارها یا کشاورزان:

- کاهش یا تغییر استفاده از آفتکش‌ها؛
- تنوع‌سازی محصولات زراعی، و یا کاشت محصولات جاذب در مزرعه؛ و
- ایجاد پرچین‌ها.

انتظار از دولت‌ها و تصمیم‌گیران:

- تقویت مشارکت جوامع محلی در تصمیم‌گیری، بویژه مشارکت مردم بومی، که اکوسیستم‌ها و تنوع زیستی را می‌شناسند و به آن احترام می‌گذارند؛
- تقویت معیارهای راهبردی، از جمله مشوق‌های پولی برای کمک به تغییر؛

- افزایش همکاری بین سازمان‌های ملی و بین‌المللی، سازمان‌ها و شبکه‌های دانشگاهی و پژوهشی برای نظارت و ارزشیابی خدمات گرده افشانی.